

Zpravodaj

Odborné vzdělávání v zahraničí

č. 10

(20. října)

Závěry zasedání rady ministrů školství zemí EU	3	Tři perspektivní cíle všeobecného a odborného vzdělávání. Brusel, 12. února 2001.
Hledáte informace na Internetu?	3	Nové vyhledávače: <i>Vivísimo</i> , <i>Teoma</i> , <i>WiseNut</i> .
Odborné vzdělávání v Polsku	4	Reforma vzdělávacího systému. Schématické zobrazení nového systému. Charakteristika jednotlivých druhů odborných škol.
Soukromé vzdělávací instituce v zemích EU	6	Soukromé vzdělávací instituce v Dánsku, Německu, Řecku, Francii, Itálii, Nizozemsku, Rakousku, Portugalsku.
Spolupráce mezi školou a světem práce ve Švédsku	8	Zpráva pracovní skupiny ministerstva školství a vědy, v níž jsou zastoupeni sociální partneři.
Proměna funkcí údržby v průmyslu	9	Změny v provádění preventivní údržby a jejich vliv na profesní profily pracovníků.
CAP – osvědčení o profesní způsobilosti	10	Profesní příprava v oborech CAP ve Francii. Historie a současný stav.
Charta evropských základních práv	12	Sociální, politická a ekonomická práva a jejich uplatňování v zemích EU.
Celoživotní učení a kvalifikace ve Skotsku	12	Praktické iniciativy pro celoživotní učení. Změny ve skotském systému kvalifikací.
SOS	13	Operační podpora Evropské dobrovolnické služby.
Co nového v časopisech	14	Vocational training, 2001, č. 22; L'enseignement technique, 2001, č. 190; Formation Emploi, 2001, č. 74; Céreq Bref, 2001, č. 176.
Nové knihy v knihovně	16	CEDEFOP, Portál ...
Příloha V/2001 Profesní příprava a učení pro kompetence	1-24	Překlad vybraných částí 2. zprávy CEDEFOP o současném výzkumu profesní přípravy v Evropě. Pokračování v příštím čísle.

Příloha tohoto čísla Zpravodaje přináší první pokračování překladu vybraných částí z Druhé zprávy o současném výzkumu profesní přípravy v Evropě, kterou vydal CEDEFOP. Tato syntetická zpráva je založena na podkladových studiích, které v posledních dvou letech zpracovaly různé evropské instituce zabývající se výzkumem odborného vzdělávání a přípravy. Ty výsledky své práce publikují také samy v podobě výzkumných zpráv nebo článků v odborných časopisech. Publikování v časopisech představuje obvykle nejkratší cestu od autora k odborné veřejnosti, proto při zpracovávání materiálů pro Zpravodaj využíváme zejména zahraniční časopisecké články. V průběhu zmíněných dvou let, kdy se v CEDEFOP připravovala syntetická zpráva, jsme vás tak již o mnohém z toho, čím se zpráva zabývá, informovali. Bude-li se vám při prohlížení přílohy zdát, že tohle jste již někde četli, pak se zřejmě nemýlíte. (Budete-li mít pocit *déjà vu*, pak to také není náhoda, protože francouzští výzkumní pracovníci mají na syntetické zprávě velký podíl, jak vyplývá z citací.)

Shrnout výsledky výzkumů prováděných v různých zemích do jednoho uspořádaného celku je práce velmi obtížná. Situace je navíc komplikována terminologickými otázkami a nevyhnutelným zkreslením, ke kterému dochází i při nejpečlivěji provedených překladech. (V této souvislosti je třeba vyzdvihnout způsob, jakým s informacemi z jednotlivých zemí pracuje EURYDICE. Všechny názvy vzdělávacích institucí, vysvědčení a podobně ponechává v původním jazyce – viz článek o polském školství.) Pokud se podaří v oblasti odborného vzdělávání a přípravy identifikovat některé společné trendy, zjistí se často, že se neprojevují ve všech zemích stejným způsobem. Navíc některé, na první pohled logické a odůvodněné předpoklady, neplatí všude. Například tvrzení, že čím vyšší je dosažené vzdělání, tím méně je člověk ohrožen nezaměstnaností, není v zemích jižní Evropy zcela pravdivé.

Již dlouho se předpovídá, že o pracovníky s nízkou kvalifikací nebudou mít zaměstnavatelé zájem, situace však zdaleka není tak jednoznačná, jak se můžete dočíst v článku na desáté straně Zpravodaje. Tam se pojednává také o tom, že k předpovídanému zániku přípravy na základě učební smlouvy nedošlo, naopak se tento typ přípravy úspěšně uplatňuje i v terciárním vzdělávání.

Do značné míry lze předvídat vývoj trhu práce, požadavky na vytvoření nových povolání a vymizení jiných, která v průběhu vývoje ztratila své opodstatnění. Z těchto předpokladů pak lze formulovat závěry, které mohou být využity při profesním poradenství. Problémem, se kterým se v současné době potýkají téměř všechny evropské země, je však skutečnost, že mladí lidé a jejich rodiče se při výběru studia a povolání velmi málo řídí prognózami trhu práce. Zájem o humanitní obory stoupá stejným tempem, jakým klesá zájem o obory technické, navzdory dobrému uplatnění, které se absolventům techniky téměř všude nabízí. V Německu se tento trend projevuje již na středoškolské úrovni, kde se na všeobecně vzdělávacích školách věnuje mnohem větší pozornost humanitním předmětům než matematice a přírodním vědám. Navíc se již začíná projevovat nedostatek kvalitních učitelů matematiky a příbuzných předmětů.

Těžko říci, odkud se vzala přezíravost „humanistů“ k „technikům“. Lidé se většinou stydí za své neznalosti v literatuře, dějinách nebo výtvarném umění, ale rádi se pochlubí, že už neumí sestavit rovnici ani o jedné, natož o dvou neznámých, že chemické vzorce jsou pro ně španělská vesnice a ve fyzice naposledy chápali, když se mluvilo o nakloněné rovině.

Zapomínají přitom, že součástí „všeobecného“ vzdělání bude stále větší měrou vzdělání odborné, protože svět kolem nás se v důsledku technického pokroku stává stále složitější a nechceme-li v něm fungovat jako „cvičené opice“, je třeba pro to něco udělat. Naštěstí je tu celoživotní učení. **AK**

Závěry zasedání rady ministrů školství zemí EU

Dne 12. února 2001 se v Bruselu konalo zasedání rady ministrů odpovědných v členských zemích Evropské unie za záležitosti vzdělávání a mládeže. Nejdůležitějším výsledkem tohoto zasedání je Zpráva o konkrétních perspektivních cílech všeobecného a odborného vzdělávání. Její vypracování si vyžádala Evropská rada na svém zasedání v Lisabonu.

Při formulaci cílů všeobecného a odborného vzdělávání ministři přihlíželi k vývojovým tendencím ve světě práce, které vyžadují, aby se jim přizpůsobovaly vědomosti a dovednosti absolventů škol, ke změnám v demografické struktuře společnosti, k problematice rovnosti šancí vzdělávat se a k nutnosti snižovat riziko vylučování některých skupin ze společnosti.

S ohledem na uvedené skutečnosti Zpráva vytyčuje tyto tři perspektivní cíle všeobecného a odborného vzdělávání:

① *Vyšší kvalita a větší účinnost systémů všeobecného a odborného vzdělávání v Evropské unii.* Prostředkem k jejich dosažení je vzdělávání učitelů, stanovení základních způsobilostí potřebných pro uplatnění se ve znalostní společnosti, zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím a podpora zájmu o studium věd a techniky.

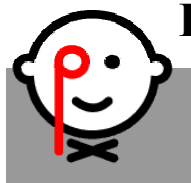
② *Snadnější přístup každého občana k všeobecnému a odbornému vzdělávání.* K tomu je zapotřebí vytvářet takové systémy všeobecného a odborného vzdělávání, které budou odpovídat požadavku celoživotního vzdělávání, které budou přitažlivé jak pro mladé lidi, tak pro dospělé a budou je motivovat k učení.

③ *Otevření systémů všeobecného a odborného vzdělávání vůči světu.* Toho se dosáhne posílením kontaktů se světem práce a výzkumu, zlepšením znalosti cizích jazyků, zintenzívněním mobility a výměnných pobytů a posílením mezinárodní spolupráce, zvláště v oblasti uznávání získaných znalostí, kvalifikací a diplomů.

Během zasedání rady ministrů proběhla i výměna názorů týkajících se dalšího vzdělávání. Ta se soustředila na Memorandum o celoživotním vzdělávání z 30. října 2000. V něm je formulována strategie politiky celoživotního vzdělávání odpovídající strategii zaměstnanosti přijaté v Lucemburku.

Rada ministrů byla také informována o Evropském roce jazyků, jímž byl vyhlášen letošní rok. Informace konstatovala, že formální zahájení Evropského roku jazyků se uskutečnilo ve švédském Lundu v únoru tohoto roku. Evropský rok jazyků je společným programem Rady Evropy a Evropské unie. Jeho cílem je podnítit občany k zájmu o osvojení cizích jazyků.

Pramen: Bildungsministerrat: Ziele von Systemen der allgemeinen und beruflichen Bildung. Cedefop INFO, 2001, č. 1, s. 1 a 3. ■

Hledáte informace na Internetu?

Pak vás bude zajímat, že skupina internetových vyhledávačů se od roku 1998, kdy se objevil Google, opět rozšířila. Nové vyhledávače se jmenují **Vivísimo** (<http://vivísimo.com>), **Teoma** (<http://teoma.com>) a **WiseNut** (<http://www.wisenut.com>). Všechny tři spojují vyhledávání podle klíčových slov s možností využít tematického uspořádání výsledků.

Chcete-li například prostřednictvím Vivísimo vyhledat informace o Turecku a zadáte „Turkey“, objeví se vám vpravo výsledky a vlevo schéma rozčlenění výsledků vyhledávání. Slovo „turkey“ znamená také krocan, takže v oddílech Recepty nebo Den díkůvzdání najdete pravděpodobně informace o krocanech a krůtách, zatímco oddíly s názvem Výzkum, Univerzity, Lidská práva, Cestování atd. se budou zabývat Tureckem. ■

Odborné vzdělávání v Polsku

Od 1. září 1999 je v Polsku postupně uskutečňována reforma vzdělávání. Cíle této reformy jsou:

- zvýšit počet studentů středních a vysokých škol;
- podporovat rovné příležitosti k přístupu do vzdělávání na všech úrovních;
- rozšířit vzdělávací roli škol, které by měly poskytovat vzdělání, rozvíjet kompetence a utvářet osobnost žáka;
- zvýšit autonomii škol;
- vytvářet užší vztahy mezi školou, rodinou a místním prostředím;
- motivovat učitele k vyšší kvalitě vyučování.

Reforma zahrnuje:

- zavedení nové organizace školského systému;
- změny kurikulí a metodiky vyučování;
- řízení škol a inspekci (přizpůsobené novému správnímu uspořádání státu);
- změny v systému financování;
- změny v zaměstnávání a odměňování učitelů.

První stadium reformy zasahuje především nižší stupně vzdělávání. Druhé stadium reformy, které se více dotkne středních a vysokých škol, bude zahájeno v roce 2002.

Schéma systému vzdělávání, který bude v úplnosti zaveden do roku 2005

Věk					Vzdělávání lidí se speciálními potřebami
25					
24					
23					
22					
21			Studia magisterskije	Studia magisterskije	
20	Szkoły policealne	Wyższe szkoły zawodowe	Studia licencjackie	Liceum uzupełniające	
19				Liceum uzupełniające	
18	Liceum profilowane			Szkoła zawodowa	
17	Liceum profilowane				
16	Liceum profilowane				
15	Gimnazjum				
14	Gimnazjum				
13	Gimnazjum				
12	Gimnazjum				
11	Gimnazjum				
10	Szkoła podstawowa				
9	Szkoła podstawowa				
8	Szkoła podstawowa				
7	Szkoła podstawowa				
6	Przedszkole				
5	Przedszkole				
4	Przedszkole				
3	Przedszkole				

	Povinná školní docházka
	Povinné vzdělávání

Liceum profilowane

Nová instituce, která bude zavedena ve školním roce 2002/2003, nabízí 3leté všeobecné a specializované sekundární vzdělávání žákům ve věku 16 – 19 let. Žáci jsou přijímáni ke studiu na základě výsledku závěrečných zkoušek skládaných v *gimnazjum*. Studium v *liceu* je ukončováno zkouškou – *egzamin dojrzałości*. Úspěšní absolventi obdrží vysvědčení – *świadectwo dojrzałości* (též nazývané *świadectwo maturalne*), které je podmínkou přijetí do terciárního vzdělávání. *Liceum profilowane* nahradí dosavadní *liceum (ogólnokształcące, techniczne, zawodowe)* a *technikum zawodowe*.

Szkoła zawodowa

Nová instituce, která bude zavedena ve školním roce 2002/2003, nabízí 2leté sekundární profesní vzdělávání žákům ve věku 16 – 18 let. Přijetí ke studiu je podmíněno úspěšným absolvováním *gimnazja*. Na závěr studia se skládají externí zkoušky. Úspěšní absolventi získají kvalifikaci, která opravňuje k výkonu příslušného povolání nebo ke vstupu do *licea uzupełniającego*. Tato instituce nahradí dosavadní *szkołę zasadniczą*.

Liceum uzupełniające

Nová instituce, která bude zavedena ve školním roce 2004/2005, nabízí 2leté všeobecné sekundární vzdělávání žákům ve věku 18 – 20 let. Ke studiu jsou přijímáni úspěšní absolventi *szkoły zawodowe*. Studium je ukončováno zkouškou – *egzamin dojrzałości* a vydávané vysvědčení umožňuje přijetí do terciárního vzdělávání.

Szkoła policealna

Instituce poskytující profesní a odborné postsekundární vzdělávání studentům, obvykle 19letým a starším, kteří mají *świadectwo ukończenia szkoły średniej* a splňují požadavky stanovené školou. Absolventi získají příslušnou profesní kvalifikaci.

Wyższa szkoła zawodowa

Neuniverzitní instituce terciární úrovně nabízející multidisciplinární středně dlouhé profesní a odborné vzdělávání studentům, obvykle 19letým a starším, kteří mají *świadectwo dojrzałości* a splňují podmínky stanovené školou.

Existují též specializované vyšší školy: *wyższa szkoła morską, wyższa szkoła pedagogiczna, wyższa szkoła teatralna, wyższa szkoła wojskowa*.

Podle nového správního uspořádání, které ovlivnilo i školský systém, je Polsko rozděleno do 16 vojvodství:

Dolnośląskie, Kujawsko-pomorskie, Łódzkie, Lubelskie, Lubuskie, Małopolskie, Mazowieckie, Opolskie, Podkarpackie, Podlaskie, Pomorskie, Śląskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-mazurskie, Wielkopolskie, Zachodnio-pomorskie.

Použitá literatura:

Modernisation of vocational education and training. Warsaw, National observatory Poland 1999. 162 s.

European Glossary on Education. Volume 2. Educational institutions. Brussels, EURYDICE 2000. 199 s. ■

Uvedeným tématem se zabývají i tyto články Zpravodaje:

Odborné vzdělávání v Polsku **2/1999**

Práce na polské „nové maturitě“ pokračují **10/1998**

Mezinárodní spolupráce na vývoji kurikula pro odborné vzdělávání a přípravu – polské zkušenosti **4/1998**

„Nová maturita“ v Polsku **5/1997**

Soukromé vzdělávací instituce v zemích EU

Evropská informační síť Eurydice vydala v roce 2000 publikaci nazvanou Soukromé vzdělávání v Evropské unii. Z její syntetické části, která postihuje problematiku soukromého vzdělávání z hlediska celé Evropské unie, jsme pořídili stručný výtah, který byl uveřejněn v minulém čísle Zpravodaje. Publikace však obsahuje i národní zprávy, které detailně popisují situaci v každé členské zemi. Z nich v syntetické části nebyly využity informace o různých druzích soukromých vzdělávacích institucí, které v jednotlivých zemích poskytují vzdělávání v době povinné školní docházky. Ty ukazují, jak se v některých zemích souběžně uplatňují vzdělávací instituce různých druhů. Tuto skutečnost považujeme za významnou, a proto jsme připravili následující přehled druhů soukromých vzdělávacích institucí v některých zemích Evropské unie.

Dánsko

Soukromé školy mají v Dánsku dlouhou tradici. Jejich vývoj ovlivnil kněz N.F.S. Grundtvig. Cílem jeho snah bylo omezit výuku na školách pouze na čtení, psaní a počítání a získat tak prostor pro svobodné vzdělávání založené na rozhovoru, které by vycházelo z výchovného potenciálu každého dítěte. Grundtvigovy myšlenky uvedl v život Ch. Kold, který vytvořil typickou dánskou tzv. svobodnou školu řízenou rodiči. Tyto školy existují dodnes, a to především ve venkovských oblastech. Kromě toho v Dánsku působí neakademicky orientované nižší soukromé sekundární školy, náboženské nebo církevní školy, pokrokové svobodné školy, školy které se řídí myšlenkami některých významných pedagogů, jako např. R. Steinera, soukromé školy pro menšiny (německou, muslimskou) a školy pro přistěhovalce.

Německo

V Německu se rozeznávají dva typy soukromých škol. Jde jednak o tzv. *Ersatzschulen* – alternativní školy a o *Ergänzungsschulen* – doplňkové školy.

Ersatzschulen mají v podstatě stejný statut jako veřejné školy a mají i stejné cíle. Nemusí se však řídit učebními plány a osnovami veřejných škol, mají možnost samostatné volby učebnic. Představují alternativu k veřejným školám, jejichž působení zajišťují jednotlivé spolkové země. Zřizovatelem převážné většiny těchto škol je katolická nebo evangelická církev. Ty dotují školy z vlastních prostředků, a proto se na nich obvykle nevybírá školné.

Ergänzungsschulen nejsou považovány za plnohodnotnou náhradu veřejných škol. Jejich cílem je doplňovat veřejné vzdělávání a poskytovat výuku, kterou veřejné školy nezajišťují. Působí zvláště v oblasti odborného vzdělávání – připravují se na nich např. kosmetičky nebo učitelé gymnastiky.

Řecko

Soukromé školy v Řecku mohou zřizovat řečtí občané nebo organizace, ve kterých jsou řečtí občané většinovými vlastníky. Vedle řeckých soukromých škol přesto nabízí vzdělávání 15 amerických, anglických, německých, italských a japonských škol. Ty jsou určeny pro děti cizích státních příslušníků žijících v Řecku. Mohou se však na nich vzdělávat i řečtí studenti, a to podle učebních osnov, které určuje Ministerstvo školství a náboženských záležitostí.

Francie

Francouzské soukromé školy lze rozdělit podle míry jejich vazeb na stát do tří kategorií. Relativně nejsvobodnější jsou školy, které se státem neuzavřely žádnou smlouvu, jsou to školy nazývané *hors contrat*. Podle zákona z roku 1998 však i tyto školy musí dodržovat základní standardy požadovaných vědomostí a dovedností. Ty školy, které chtějí se státem uzavřít smlouvu, která jim přinese určité výhody, mohou volit mezi dvěma druhy smluv. Mohou uzavřít buď *contrat simple* – jednoduchou smlouvu pro primární a sekundární vzdělávání, nebo *contrat d'association* – asociační smlouvu pro primární a sekundární

vzdělávání. Tyto smlouvy lze uzavřít pro část výuky nebo pro výuku veškerou. Před uzavřením smlouvy však škola musí působit nejméně pět let. V případě škol uzavírajících *contrat simple* musí školní budova a zařízení splňovat bezpečnostní a hygienické požadavky, v případě škol uzavírajících *contrat d'association* musí nadto existovat ověřený zájem veřejnosti o školu. Rozdíl mezi oběma druhy smluv je ve způsobu poskytování subvencí školám – v jejich výši a ve zdrojích, z nichž se subvence vyplácejí.

Výuka základních předmětů ve třídách nebo ve školách vázaných *contrat simple* je organizována s ohledem na učební osnovy a obecná pravidla, kterými se řídí vyučování ve veřejných školách. Výuka ve třídách nebo ve školách vázaných *contrat d'association* musí probíhat podle učebních osnov a předpisů platných ve veřejných školách.

Itálie

Situaci ve školském systému dlouhou dobu komplikovaly spory mezi katolickými a nekonfesijními skupinami, které se týkaly financování soukromých škol. Ty byly vyřešeny až zákonem ze dne 10.3.2000. Je to zákon o *scuola paritaria* – který hovoří o rovnocenném postavení nestátních škol – *parità scolastica*. Zákon zavádí dvě opatření: ① Finanční prostředky se nepřidělují přímo nestátním školám, ale získávají se formou stipendií a daňových úlev pro rodiny žáků, bez ohledu na to, zda navštěvují státní nebo soukromé školy. ② Nestátní školy s rovnocenným postavením – *scuole paritarie* – jsou uznávány jako součást vzdělávacího systému.

Nestátní školy se v Itálii nyní dělí do těchto kategorií:

- Nestátní školy s rovnocenným postavením – *scuole paritarie* – které jsou součástí školského systému;
- Právně uznávané školy fungující v přechodném režimu: *scuole parregiate* – srovnatelné školy, *scuole parificate* – zrovnoprávněné školy, *scuole legalmente riconosciute* – právně uznané školy. Tyto školy nejsou součástí školského systému, existují na základě Dekretu ze dne 16.4.1994.
- Čistě soukromé školy, které nejsou součástí školského systému. I ty existují na základě Dekretu ze dne 16.4.1994.

Nizozemsko

Většinu soukromých škol tvoří školy církevní, katolické a evangelické. Kromě toho však existuje poměrně mnoho soukromých škol založených na určitém pedagogickém přístupu. Jde například o školy, v nichž se vyučuje podle metod Montessoriové, Steinerova, Freineta nebo podle Jenského či Daltonského plánu.

Rakousko

Soukromé školy v Rakousku se dělí na ty, které mají statutární právo nést označení typu školy dané zákonem pro veřejné školy, a soukromé školy, které nenesou zákonné označení typu školy. Tyto školy jsou často označovány obecným názvem *Statutsschulen* nebo *Alternativschulen*.

Soukromé školy, které mají statutární právo nést označení typu veřejné školy, musí v zásadě odpovídat svou organizací, vybavením, používanými osnovami, vnitřními předpisy, zvláště těmi, které se týkají hodnocení žáků, všem charakteristikám veřejných škol.

Soukromé školy, které neodpovídají typům škol vymezeným v zákoně, nejsou součástí školského systému. Od podobných veřejných škol se v praxi liší především strukturou učebního plánu a učebními osnovami. Tyto školy nesmějí používat název, který by mohl vést k záměně s veřejnou školou.

Portugalsko

V Portugalsku existují vedle veřejných škol školy soukromé a družstevní. Ty poskytují kolektivní výuku nejméně pěti žákům. Pokud tuto činnost provádějí v souladu s cíli národní

vzdělávací politiky, mají nárok na stejné výhody jako školy veřejné. Mohou se státem uzavírat jednu z tří druhů smluv:

- Smlouvu o přidružení – *contrato de associação*. Tuto smlouvu uzavírá stát se soukromými a družstevními školami, které působí v oblastech, kde je nedostatek škol veřejných, a které poskytují bezplatné vzdělávání za stejných podmínek jako školy veřejné. Vedle různých finančních a daňových výhod přiděluje stát těmto školám dotace ve výši nákladů na žáka ve veřejných školách poskytujících stejné vzdělání.
- Jednoduchou smlouvu – *contrato simples*. Tuto smlouvu stát uzavírá se soukromými a družstevními školami, které splňují určité podmínky, proto, aby jim umožnil snižovat výši školného.
- Patronátní smlouvu – *contrato de patrocínio* stát uzavírá se školami, které nabízejí speciální vzdělávací programy nezajišťované školami veřejnými. V těchto případech stát hradí alespoň 50 % provozních nákladů škol, zajišťuje právní uznání vydávaných diplomů a určuje pravidla přestupu mezi školami. Má právo sledovat vzdělávací aktivity škol.

Pramen: Soukromé vzdělávání v Evropské unii. Organizace, správa a úloha veřejných orgánů. Eurydice, 2000. ■

*Uvedeným tématem se zabývá i tento článek Zpravodaje:
Soukromé vzdělávání v EU 9/2001*

Spolupráce mezi školou a světem práce ve Švédsku

Zpráva pracovní skupiny ministerstva školství a vědy, v níž jsou zástupci sociálních partnerů, představuje nové způsoby spojení školy a pracovního života za účelem zlepšení profesní přípravy. Systém přípravy založený na práci je v rámci národního programu přípravy navrhován jako pilotní projekt.

Některé body obsažené ve zprávě pracovní skupiny:

- Učení v pracovním životě by mělo za určitých podmínek být alternativním způsobem dosažení cílů specifikovaných v národním programu nebo ve speciálně navrženém programu střední školy.
- Výbor pro střední školy by měl vydat další instrukce, které by se zabývaly tím, jak odstranit diskriminaci na základě pohlaví, sociálně a etnicky ovlivňované přijímání do škol a jak snížit počet předčasných odchodů ze škol.
- Národní program by měl podporovat vzájemné vztahy mezi povinným školním vzděláváním a světem práce.
- Nová pravidla pro fungování středních škol by měla zajistit, že profesní programy budou vytvářeny na základě konzultace s místními sociálními partnery.
- Obec by se měla zabývat spoluprací mezi školou a světem práce ve výroční kvalitativní zprávě, kterou musí školy a obce každoročně vypracovat.
- Měla by být ustavena speciální národní rada v Národní agentuře pro vzdělávání, která by se zabývala spoluprací mezi školami a světem práce.
- Měl by být navržen celostátní systém pro zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě.
- Je třeba pokračovat v doškolování učitelů profesních předmětů.
- Vláda by měla ustavit komisi, jejímž úkolem by bylo navrhnout způsob financování vzdělávání na pracovišti v rámci studia střední školy.
- Je třeba dále zkoumat, co je možné se naučit na pracovišti a jaké důsledky má vývoj pracovního prostředí na možnost učit se při práci.
- Na univerzitě by měla být založena katedra profesní pedagogiky.
- Vláda by měla dát Národní agentuře pro vzdělávání pokyny pro zpracování obecných linií pro vzdělávání a přípravu na pracovišti.

Pramen: Sweden. Cooperation between school and working life – the possibilities to learn at the workplace. CEDEFOP INFO, 2001, č. 1, s. 9. ■

Proměna funkcí údržby v průmyslu

Oddělení údržby v průmyslových podnicích mají strategicky významné úkoly: zajišťují funkčnost výrobních zařízení a zabezpečují tak plynulý chod výroby. Jejich činnost je ovlivňována zaváděním nových technologií, změnami ve způsobech řízení výroby a úsilím o trvalé snižování provozních nákladů. V poslední době se váha jednotlivých úkolů údržby v průmyslu mění. Pracovníci se již nesoustředují pouze na opravu porouchaných výrobních prostředků, ale snaží se předcházet různým závadám a haváriím, které znamenají ekonomické ztráty. To má značný vliv na kvalifikační požadavky vznášené na pracovníky údržby. Ti musí být způsobilí řešit úkoly technologické, organizační a metodologické povahy. Francouzské Středisko pro studium a výzkum kvalifikací – Céreq uskutečnilo empirický výzkum problematiky průmyslové údržby a dospělo k následujícím zjištěním:

Preventivní údržba dosud probíhala podle stanoveného časového plánu. To sice umožňuje účinně odhalovat vznikající závady, ale náklady vyvolávané zastavením výroby jsou značné. Díky rozvoji diagnostických prostředků, zvláště elektronických snímačů, lze postihnout vznikající závady hned, jak se začnou objevovat jejich první příznaky – vibrace, průsaky oleje apod. To umožňuje vyměnit skutečně vadné části dříve než dojde k haváriím. Takový postup značně snižuje náklady, a to nejen ty, které se vydávají na samu údržbu, ale i náklady vzniklé v důsledku nastalých škod.

Provádění preventivní údržby má řadu důsledků pro organizaci podniků:

① Preventivní údržba se do jisté míry stává úkolem provozních pracovníků, kteří jsou díky přístrojovému vybavení schopni diagnostikovat vznikající poruchy a ty, které jsou jednoduché, mohou sami průběžně odstraňovat. To snižuje potřebu kvalifikovaných pracovníků údržby.

② Určitou část preventivní údržby podniky svěřují specializovaným externím firmám. Je to v souladu s tendencí spočívající ve snaze zbavovat se všech činností, které bezprostředně nesouvisí s vlastním výrobním zaměřením podniku. Zadávání různých prací specializovaným firmám zvyšuje kvalitu prováděných prací a snižuje náklady. Podniky platí pouze za provedené služby a nejsou nuceny stále udržovat poměrně vysoké stavy vlastních pracovníků údržby. To ovšem může mít i negativní důsledky. Ztrácí se přímý kontakt s činností zajišťující bezporuchový chod výroby, podniky začínají postrádat pracovníky, kteří jsou způsobilí rozhodovat o nezbytnosti zásahů a posuzovat kvalitu provedených prací.

③ Podniky, které usilují o komplexní řízení kvality, vyžadují, aby jejich subdodavatelé byli držiteli různých osvědčení a atestací. To vede k zevšeobecňování norem a metod údržby, k formalizaci preventivních zásahů a k eventuálním pochybám o jejich nezbytnosti.

Analýza obsahu úkolů, které plní pracovníci údržby, ať již jsou pracovníky podniků nebo specializovaných firem, naznačuje, že v této oblasti se uplatňují pracovníci tří typů. Jde o údržbáře (*agent de maintenance*), o zásahové techniky (*technicien d'intervention*) a o techniky – metodiky (*technicien de méthode*).

➤ **Údržbáři** plní většinou tradiční úkoly spočívající v odstraňování vzniklých poruch. Požaduje se po nich, aby uměli identifikovat příčiny poruch a rychle je odstraňovat. V souvislosti s přechodem na preventivní údržbu se zúčastňují i na plnění některých plánovaných úkolů, jakými je například čištění zařízení, seřizování strojů, výměna jejich částí apod. S ohledem na povahu těchto úkolů musí údržbáři rozšiřovat svou kvalifikaci i o znalosti týkající se elektroniky, automatizace, informatiky apod. Musí také získávat způsobilosti efektivní komunikace s ostatními pracovníky i způsobilosti organizační.

➤ **Zásahoví technici** zčásti plní obdobné úkoly jako údržbáři, ale věnují se především diagnostice a navrhování efektivních řešení vzniklých problémů. Na rozdíl od údržbářů požaduje se po zásahových technících především způsobilost plánovat, organizovat a koordinovat potřebné zásahy. Jejich úkolem je připravovat optimální způsoby zásahů, které

by odpovídaly specifické výrobních zařízení. Je samozřejmé, že musí být obeznámeni s novými způsoby diagnostikování poruch a s možnostmi danými novými metodami údržby.

➤ **Technik – metodik** je v oblasti údržby nová profese. Má mnoho příbuzného se zásahovým technikem, ale jeho úkoly jsou zčásti jiné. Zaměřuje se především na výběr optimálních postupů, jimiž by bylo možno v konkrétních podmínkách pracovišť předcházet poruchám a zlepšovat funkčnost jednotlivých zařízení. Musí přihlížet k nákladům na údržbu, musí jednat s externími firmami, které zajišťují údržbu. K jeho základním způsobům proto patří nejen znalost základů různých technologických disciplín, ale i znalost logistiky, marketingu, ekonomických pravidel a pravidel efektivního řízení.

Na skutečnost, že se v oblasti údržby krystalizují tři různé profily profesí, musí reagovat systémy profesní přípravy. Zatím se nekonstituovaly speciální obory přípravy, které by plně odpovídaly novým kvalifikačním požadavkům. Patrně však bude nezbytné takové obory v blízké budoucnosti vytvořit.

Pramen: Cart, B. – Gosseume, V. – Kogut-Kubiak, F. – Toutin, M.-H.: La Maintenance industrielle. Une fonction en évolution, des emplois en mutation. Céreq Bref, 2000, č. 174. ■

CAP – osvědčení o profesní způsobilosti

Akronym CAP - osvědčení o profesní způsobilosti (Certificat d'aptitude professionnelle) označuje nejen nejstarší francouzský certifikát o ukončení profesní přípravy, ale – jak je ve Francii obvyklé – i druh této přípravy. Zpočátku šlo o tradiční přípravu učňů, převážně ve stavebnictví, v řemeslech a v uměleckých řemeslech, která se na základě učební smlouvy uskutečňovala u mistrů a později ve střediscích pro přípravu učňů – CFA. Potom ji začaly zajišťovat i školské instituce, technické koleje a posléze profesní lycea. Obě tyto formy přípravy – „podniková“ a školská – jsou rovnocenné a poskytují kvalifikaci prvního stupně (podle francouzského značení V. stupně) k výkonu dělnických a obdobných povolání téměř ve všech odvětvích národního hospodářství. Tato příprava je určena osobám různého věku – mladým lidem, kteří právě ukončili povinnou školní docházku, i dospělým, kteří si doplňují kvalifikaci v rámci dalšího vzdělávání, osobám s předchozím vzděláním různé úrovně – úspěšným absolventům závěrečných tříd collèges, absolventům speciálních tříd collèges, těm, kteří školní vzdělávání neukončili, i těm, kteří se připravují v profesních lyceích v oborech, v nichž je vzdělávání osvědčováno vysvědčením o profesním vzdělávání – BEP.

Profesní příprava v oborech CAP trvá od jednoho roku do tří let. Jednoletá příprava je určena těm, kteří již mají ukončené sekundární vzdělání a chtějí získat odbornou kvalifikaci. Vstupují do ní také ti, kteří již získali CAP, ale potřebují získat novou kvalifikaci. Časté jsou případy, kdy tento druh přípravy absolvují ti, kteří se v profesních lyceích souběžně připravují k získání vysvědčení o profesním vzdělání BEP. Pro ně je tato příprava pojistkou pro případ, že neuspějí u zkoušek BEP (což je mnohem častější než v českých učebních oborech).

Dvouletá příprava je určena převážně těm, kteří nebyli úspěšní v collèges, opakovali některé třídy a jsou proto starší než ostatní absolventi. Také ve tříleté přípravě je značný počet těch, kteří měli při školním vzdělávání potíže, ale vzdělávání dokončili a profesní příprava je pro ně nejlepším prostředkem, jak úspěšně vstoupit na trh práce.

Koncem sedmdesátých let, kdy byla zřízena profesní lycea, se obecně předpokládalo, že profesní příprava prováděná na základě učební smlouvy ve střediscích pro přípravu učňů brzy ztratí svůj význam a sama odumře. Toto očekávání se nesplnilo, naopak příprava na základě učební smlouvy se rozšířila tak, že nyní zahrnuje i vyšší sekundární vzdělávání a vzdělávání vysokoškolské. Podniky mají stále větší zájem o profesní přípravu vedoucí k získání CAP a Ministerstvo školství proto připravuje jeho reformu.

Příprava vedoucí k získání CAP je mimořádně dynamická, každým rokem vznikají desítky nových oborů, desítky jich zanikají a další procházejí podstatnou modernizací. Tím si udržuje pevné místo v systému vzdělávání. S ohledem na zmíněnou pestrost zájemců o tuto přípravu plní nejen nezaměnitelnou funkci kvalifikační, ale i významnou funkci sociální. To může být inspirativní i pro úvahy o modernizaci odborného vzdělávání v České republice.

Profesní příprava vedoucí k získání osvědčení o profesní způsobilosti – CAP byla uzákoněna v roce 1919. V meziválečném období se extenzivně rozšiřovala tak, že v roce 1942 bylo možno získat CAP v 2314 oborech. K podstatné změně došlo o rok později, kdy stát začal usměrňovat nabídku učebních oborů. Od té doby počet oborů rapidně klesal a již dlouhou dobu nepřesahuje 300. Zčásti toho bylo dosaženo tím, že v jednotlivých oborech mohla být zřizována zaměření (*option*), do nichž se transformovalo až sedm příbuzných oborů. V období mezi léty 1944 a 1970 mnoho oborů zaniklo nebo se změnilo v zaměření, ale také mnoho oborů vzniklo. Šlo o obory vysoce specializované, které odpovídaly poptávce po kvalifikovaných pracovních silách především v oborech služeb.

Počátkem 70. let se systém profesní přípravy podstatně proměnil. Byly zavedeny šíře koncipované a teoretičtější zaměřené obory vedoucí k získání vysvědčení o profesním vzdělání – BEP a technické koleje se přeměnily v lycea profesního vzdělávání (*lycées d'enseignement professionnel*). Ta byla později přejmenována na profesní lycea. Tím se výrazně rozšířila školská forma profesní přípravy a obory vedoucí k získání CAP začaly být považovány za okrajovou záležitost. Brzy však došlo ke změně nazírání na jejich význam, a to v souvislosti se zvyšující se nezaměstnaností mládeže. Tehdy mnohé obory ztratily své úzké zaměření a staly se z nich obory „polyvalentní“ nebo „průnikové“, jejichž absolventi nacházeli uplatnění v různých odvětvích a povoláních.

V posledních patnácti letech dochází každých k velkému pohybu v soustavě oborů přípravy. Vymizelo z ní 273 oborů – některé z nich byly zrušeny, jiné podstatně změněny, vznikla řada nových oborů a všechny obory jsou vždy po pěti letech podstatně modernizovány. Přesto se opakovaně otevírá diskuse o oprávněnosti existence těchto oborů. Poukazuje se na to, že se v nich připravují převážně problémové skupiny mládeže, kritizuje se nedostatečná délka učební doby, srovnávají se s obory profesních lyceí vedoucích k získání bakalaureátu, považují se za málo schopné čelit konkurenci šíře koncipovaným oborům vedoucím k získání vysvědčení o profesním vzdělání BEP. Přesto si jednotlivá odvětví a podniky absolventy oborů CAP stále vyžadují. Je to zčásti důsledek toho, že se proměnil profesní profil oborů. Ty se zaměřují na to, aby učňům a žákům poskytovaly především širší a ucelené odborné kompetence a utvářely způsoby komplexního profesního chování.

Ministerstvo školství nyní usiluje o to, aby se zvýšil počet oborů vedoucích k získání CAP v profesních lyceích. Jde zpravidla o jiné obory, než které nabízejí střediska pro přípravu učňů. V profesních lyceích se zavádějí obory, které nemají uplatnění ve velkých průmyslových podnicích, jako např. umělecký truhlář, „estetika“, zlatník, kovotepec apod. Ve střediscích pro přípravu učňů jsou nejčteněji zastoupeni učňové, kteří se připravují na zaměstnání ve stavebnictví, potravinářství, hotelnictví, opravárenství a v obchodu.

Pro francouzský systém profesní přípravy je charakteristické, že závěrečné zkoušky v oborech vedoucích k získání CAP velkou měrou skládají i ti, kteří získali – nebo získávají – kvalifikaci v jiných druzích profesní přípravy – v oborech BEP a ti, kteří prošli různými formami dalšího vzdělávání. Tak např. v oboru „prodej – vztahy k zákazníkům“, bylo mezi těmi, kdo skládali závěrečné zkoušky, jen 42 % absolventů tohoto oboru CAP.

Přesto, že příprava v oborech CAP poskytuje pouze kvalifikaci první úrovně, není její absolvování a složení závěrečné zkoušky snadnou záležitostí. Jak je ve Francii ve všech druzích vzdělávání běžné, mnoho žáků je nuceno některé ročníky opakovat, a úspěšnost při závěrečných zkouškách a bakalaureátech je ve srovnání se situací v České republice nízká. Statistické údaje ukazují, že ze skupiny oborů, v nichž se učí více než 200 učňů a žáků, uspěje

ve čtyřiceti procentech u závěrečných zkoušek průměrně jen 55-65 % kandidátů, ve třiceti procentech nejvýše 70 % zkoušených. Pokud se ke zkouškám přihlásí dospělí pracovníci, je z nich úspěšných v průměru 67 %.

Pramen: Dubosq, F.: Le certificat d'aptitude professionnelle. Son histoire, son rôle, ses lauréats. L'Enseignement Technique, 2001, č. 189, s. 14-16. ■

Charta evropských základních práv

Dne 7.12.2000 byla na vrcholném setkání v Nice podepsána Charta evropských základních práv. Protože zástupci Velké Británie a Dánska nesouhlasili s tím, aby byla Charta pro členské země Evropské unie závazná, nedošlo k jejímu formálnímu vyhlášení. Přijal ji však Evropský parlament jako svůj zákon, a to jednotlivé země zavazuje k tomu, aby se jí řídily.

Charta má 54 článků týkajících se různých sociálních, politických a ekonomických práv. Protože bylo nutno respektovat princip subsidiarity, neobrací se Charta na vlády jednotlivých zemí, ale na instituce a orgány Evropské unie. Ty mají různé možnosti, jak její obsah prosazovat v členských zemích.

O den později byla uzavřena základní dohoda o sociální agendě, tedy o tom, jak se bude sledovat respektování jednotlivých článků Charty. Velká Británie a Dánsko nepřistoupily ani k této dohodě. Přesto se počítá s tím, že ministři práce a sociálních věcí jednotlivých zemí prodiskutují Chartu se zástupci sociálních partnerů a potom budou každoročně informovat o tom, jak se daří ji prosazovat.

Evropská rada na svém zasedání v Nice také odsouhlasila tzv. linie zaměstnanosti, které jí předložila Evropská komise, akční plán ministrů školství týkající se zvýšení mobility a strategie boje proti sociálnímu vylučování a jakékoli formě diskriminace. V souvislosti s tím vyzvala jednotlivé země k vypracování národních akčních plánů.

Pramen: Die soziale Komponente des europäischen Gipfels von Nizza. Cedefop INFO, 1/2001, s. 4. ■

Celoživotní učení a kvalifikace ve Skotsku

V roce 1999 byla spolu s otevřením skotského parlamentu ustavena skotská vláda. Skotští ministři převzali odpovědnost za přenesené záležitosti včetně většiny aspektů odborného vzdělávání a přípravy, za které dříve odpovídal ministr pro Skotsko (ve vládě Spojeného království).

Vývoj politiky odborného vzdělávání a přípravy ve Skotsku je z velké části odrazem politiky v Anglii a ve Walesu. Klíčovými zájmy jsou celoživotní učení a problémy kvalifikace. Publikace „*Opportunity Scotland*“ vydaná v roce 1998 určila desetibodový akční plán pro agendu celoživotního učení a publikace „*Skills for Scotland: A skills strategy for a competitive Scotland*“ vydaná v roce 1999 stanovila další plány pro zlepšování kvalifikací.

Praktické iniciativy pro uskutečnění agendy celoživotního učení jsou také převážně paralelní s vývojem v Anglii a ve Walesu. Zahrnují:

- zvýšení rozpočtu na rozšíření sektoru dalšího vzdělávání s cílem získat do roku 2002 nových 40 000 míst v kolejích dalšího vzdělávání;
- „*learn direct scotland*“ založený za účelem rozšíření účasti v učení a podpoření poptávky zlepšením přístupu k učebním příležitostem prostřednictvím informační a komunikační techniky;
- individuální učební účty zavedené s úmyslem poskytnout finanční stimuly studentům ve věku 18 let a starším, kteří již nemohou využívat veřejně financované vzdělávání nebo přípravu;

- odborový učební fond, který má zajistit zapojení odborového hnutí do rozvoje celoživotního učení;
- zpravodajské oddělení skotského trhu práce, které bude zlepšovat přístup k informacím o trhu práce a podporovat rozvoj partnerství místních zpravodajství o trhu práce (*Labour market intelligence* – LMI) při analýze lokálních problémů a předpovídání vývoje, trendů a poptávky.

Skotský systém kvalifikací prochází změnami. V roce 1999 byly zavedeny nové národní kvalifikace jako důsledek reformy „*Higher Still*“ („stále výše“). Tyto nové národní kvalifikace budou postupně uváděny v život až do roku 2003. Spojují všeobecné a odborné vzdělávání v jednom koherentním systému. Kurzy jsou rozděleny do jednotek a studenti si mohou budovat kvalifikaci tempem, jaké vyhovuje jim, nebo v případě studujících při zaměstnání jejich zaměstnavatelům. Kurzy „*Higher Still*“ zahrnují pět klíčových kompetencí: komunikaci, matematiku, informační technologii, řešení problémů a spolupráci.

Při zpracování výsledků zkoušek v minulém roce se objevily vážné problémy. Ty mohou mít souvislost se zavedením nových národních kvalifikací a vedly Skotský úřad pro kvalifikace (*Scottish Qualifications Authority* – SQA), veřejnou instituci s celkovou odpovědností za kvalifikační systém včetně zpracovávání výsledků a vydávání certifikátů, k přijetí okamžitých opravných opatření. Skotské ministerstvo školství iniciovalo nezávislé vyšetřování problémů souvisejících se SQA. V jeho důsledku byl management SQA radikálně reorganizován. V listopadu 2000 byla ustavena ministerská revizní skupina, která má monitorovat pokrok při zajišťování odpovídajících systémů, jež by se měly zabývat výsledky zkoušek v roce 2001. Kromě toho probíhají dvě vyšetřování parlamentních výborů.

Také ve Skotsku probíhá program vlády Spojeného království – *New Deal welfare-to-work*¹ („ze sociální péče do práce“). Účast Skotů byla v září 2000 ve srovnání s celým Spojeným královstvím proporcionalně vyšší. Do programu se zapojilo 16 % (12 300) zaměstnavatelů; 11,1 % (60 900) nezaměstnaných mladých lidí a 11,5 % (29 200) mladých lidí vstoupilo do zaměstnání. (Skotská populace tvoří přibližně 8 % obyvatelstva Spojeného království.)

Pramen: CEDEFOP INFO, 2001, č. 1, s. 7. ■

SOS

Za akronymem SOS se skrývá Operační podpora Evropské dobrovolnické služby – *Soutien Opérationnel pour le Service Volontaire Européen*. Je to součást belgického neziskového sdružení Služba pro transformaci, inovaci a sociální změnu – *Service pour la Transformation, l'Innovation et le Changement Social* – STICS, které působí v oblasti vzdělávání a sociálních služeb. Evropská komise požádala SOS, aby se stala kontaktním místem pro projekty dobrovolnických služeb a referenčním bodem pro národní agentury těchto služeb.

Cílem SOS je

- napomáhat projektům, dobrovolníkům a národním agenturám,
- poskytovat informace o Evropské dobrovolnické službě,
- na požádání nabízet poradenské a doprovodné služby,
- shromažďovat a analyzovat údaje o programech,
- spravovat databáze projektů.

Od SOS si lze vyžádat

- rady týkající se tvorby projektů,
- rady týkající se řešení problémů,
- pomoc při hledání partnerů, účast na informačních a evaluačních seminářích apod.

Pramen: <http://www.sosforevs.org/introfr.htm> ■

¹ Viz též Zpravodaj 1998, č. 7/8, s. 24.

Co nového v časopisech

VOCATIONAL TRAINING	
<p>MURRAY, Åsa - STEEDMAN, Hilary Skill profiles of France, Germany, the Netherlands, Portugal, Sweden and the UK. [Kvalifikační profily z Francie, Německa, Nizozemska, Portugalska, Švédska a Spojeného království.] Vocational training, 2001, č.22, s.3-14. 8 tab., lit.11. Srovnání výše dosaženého vzdělání a kvalifikace v jednotlivých zemích. Výše vzdělání je klasifikována podle ISCED. Postupný pokles počtu lidí s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace byl v letech 1985-1998 zaznamenán ve všech sledovaných zemích.</p>	<p>KING, Derek Mechanical building services craft training in Great Britain: a comparison with France and Germany. [Odborná příprava v oblasti stavebních instalací ve Velké Británii: srovnání s Francií a Německem.] Vocational training, 2001, č.22, s.15-23. 1 tab., lit.9. Srovnání přípravy instalatérů, plynářů, topenářů a klempířů ve třech uvedených zemích. Uskutečňování přípravy založené na kompetencích ve Velké Británii není bez problémů. Nové kvalifikace NVQ se však již zavedly. Dosud se však nepodařilo odstranit nedostatky identifikované koncem 80. let.</p>
<p>BJÖRNAVÅLD, Jens Making learning visible: identification, assessment and recognition of non-formal learning. [Zviditelnění učení: identifikace, hodnocení a uznávání neformálního učení.] Vocational training, 2001, č.22, s.24-32. Lit.62. Článek je výtahem ze stejnojmenné publikace, kterou vydal CEDEFOP v roce 2000. Zdůraznění klíčové role učení, ke kterému dochází mimo formální vzdělávání a profesní přípravu, a nutnost toto neformální učení uznávat a hodnotit.</p>	<p>HÖVELS, Ben The upside and downside of the „initial qualification“: towards a basic baggage of competences for everyone. [Líc a rub „počáteční kvalifikace“: k základnímu vybavení kompetencemi pro každého.] Vocational training, 2001, č.22, s.33-39. Lit.4. Politický cíl „počáteční kvalifikace pro každého“, který byl v Nizozemsku poprvé vyhlášen v r.1990, se stal stimulační perspektivou pro ty, kterým se nepodařilo získat tuto kvalifikaci během školního vzdělávání nebo v obvyklém věku.</p>
<p>BLAUG, Mark What are we going to do about school leavers? Comment. [Co hodláme dělat s těmi, kteří (předčasně) opouštějí školu? Komentář.] Vocational training, 2001, č.22, s.40-46. Lit.24. Problém předčasného opouštění školy. Nutnost změnit celou kulturu školy. Ty, kteří nedokončí školu, je třeba zapojit do programů profesní přípravy, kde mohou získat certifikáty. Otázky evaluace profesní přípravy probíhající mimo zaměstnání. Příklady z Velké Británie a USA.</p>	<p>ÇAVDAR, Tomris A comparative analysis of the testing/assessment and certification systems in France and Germany with Turkey. [Srovnávací analýza systémů testování/hodnocení a certifikace ve Francii a v Německu na jedné straně a v Turecku na straně druhé.] Vocational training, 2001, č.22, s.47-54. 3 tab., lit.11. Přehled diplomů a certifikátů udělovaných v Turecku. Podrobný popis systému testování, hodnocení a certifikace v Turecku.</p>
L'ENSEIGNEMENT TECHNIQUE	
<p>WALLENBORN, Manfred Vocational training in Latin America. [Profesní příprava v Latinské Americe.] Vocational training, 2001, č.22, s.55-62. Lit.8. Proměny profesní přípravy v několika latinskoamerických zemích (Chile, Kolumbie, Kostarika, Peru). Historický vývoj profesní přípravy, její slabiny a pokusy přizpůsobit se změnám ve světě práce.</p>	<p>Validation des acquis de l'expérience professionnelle. [Validace získaných profesních zkušeností.] L'Enseignement Technique, 2001, č. 190, s. 8-10. Pracovní skupina zřízená Afdet (Francouzským sdružením pro rozvoj technického vzdělávání) vypracovala stanovisko k problematice zhodnocení a certifikace získaných profesních zkušeností. Požaduje zachovat těsný vztah validace a certifikace těchto zkušeností k hodnocení výsledků vzdělávání. Vyžaduje reformu seznamu národních diplomů. Doporučuje účast pracovníků odborného školství ve validačních komisích zřízených v jednotlivých odvětvích.</p>

Časopisy citované v této rubrice jsou k dispozici v knihovně NÚOV.

<p style="text-align: center;">L'ENSEIGNEMENT TECHNIQUE</p> <p>Dubosq, F. Les lycées professionnels. Mise en oeuvre des réformes. [Profesní lycea. Zavádění reformy.] L'Enseignement Technique, 2001, č. 190, s. 13-15, 4 foto. Výsledky ankety provedené mezi řediteli profesních lyceí. Hodnotí se účinnost některých opatření, která mají zajistit těsné spojení vzdělávání v profesních lyceích s profesní sférou. Jde o projekty profesní povahy – PPCP (<i>Les projets à caractère professionnel</i>), které vypracovávají učitelé, o období přípravy v podnicích – PFE (<i>Les périodes de formation en entreprise</i>), o období přípravy v profesním prostředí – PFMP (<i>Les périodes de formation en milieu professionnel</i>) a o vztahy k ekonomickému prostředí.</p>	<p>Blot-Jolivet, Liliane Les objectifs professionnels prédominants dans la formation continue. [Převažující profesní cíle dalšího vzdělávání.] L'Enseignement Technique, 2001, č. 190, s. 17-18, 3 tab. Uvádějí se statistické údaje o profesním zaměření dalšího vzdělávání, o možnostech přístupu k dalšímu vzdělávání, o druzích tohoto vzdělávání (příprava na pracovním místě, alternační vzdělávání, stáže, sebevzdělávání), o složení účastníků, o jejich očekávaných spojených s dalším vzděláváním a o odborném zaměření dalšího vzdělávání.</p>
<p style="text-align: center;">FORMATION EMPLOI</p> <p>Lefresne, Florence Compétences et enjeux sociaux dans les pays européens. [Kompetence a sociální strategie v evropských zemích.] Formation Emploi, 2001, č. 74, s. 5-20, lit. 28. Potřeba připravovat pracovníky tak, aby byli v budoucnosti schopni vykonávat dnes nesnadno vymezitelné pracovní činnosti, vede k zdůrazňování pojetí profesní přípravy, která není orientována na povolání, ale na soubory kompetencí. Tato potřeba se projevuje ve všech vyspělých evropských zemích. Srovnávají se jejich přístupy k této problematice a vyvozují se následující typy přístupu: neokorporalistické přístupy ve skandinávských zemích a v Německu, přístupy zdůrazňující autonomii reprezentované Velkou Británií, normativní přístup uplatňující se v zemích s málo strukturovanými systémy profesní přípravy.</p>	<p>Campinos-Dubernet, Myriam Mobilité externe et compétences. [Vnější mobilita a kompetence.] Formation Emploi, 2001, č. 74, s. 21-35, lit. 33, 1 tab. Objasňuje se vztah mezi povoláním, kompetencemi a kvalifikací. Kompetence jsou vázány na pracovní místo a určují se v rámci podniku. Zkoumá se otázka, do jaké míry jsou přenositelné do jiných pracovních oblastí a jak zajišťují vnější mobilitu pracovníků. Sleduje se vliv technických, odvětvových a konjunkturálních podmínek, která ovlivňují kritéria pro vymezování kompetencí.</p>
<p>Lang, Nathalie Comprendre et transformer les situations de travail quand on est enseignant en lycée professionnel? Les apports d'une formation à l'analyse ergonomique. [Jak může učitel na profesním lyceu porozumět pracovním situacím a měnit je? Přínos profesní přípravy pro ergonomickou analýzu.] Formation Emploi, 2001, č. 74, s. 53-66, lit. 21, 1 obr. Do učebních plánů profesních lyceí byla zařazena ergonomie. Posuzuje se přínos tohoto opatření pro zajištění bezpečnosti práce a pro zlepšení způsobilosti analyzovat pracovní situace. Uvádí se návrh koncepce a realizace přípravy učitelů zaměřené na analýzu pracovních činností. Prezentují se hodnotící postupy, které by měly zajistit zvýšení kompetencí žáků posuzovat pracovní situace.</p>	<p style="text-align: center;">CÉREQ BREF</p> <p>Cadet, Jean-Paul Les emplois-jeunes dans les collectivités locales. Une dynamique d'innovation à l'avenir incertain. [Zaměstnání-mládež v místních společenstvích. Dynamika inovací pro nejistou budoucnost.] Céreq Bref, 2001, č. 176, s. 1-4. Zaměstnání-mládež je jedním z názvů programu, který má umožnit mladým lidem získat profesní zkušenosti při výkonu činností, které zatím nemají povahu povolání (v oblasti služeb, kultury, ochrany životního prostředí apod). Zároveň má vést k vytipování takových činností, které se mohou v budoucnosti rozvinout do podoby povolání. Uvádějí se výsledky šetření, které zjišťovalo účinnost programu. Do programu se od roku 1997 zapojilo 312.000 mladých lidí ve věku do 26 let. Ti se mohou na programu podílet po dobu pěti let. Problematické zůstává začlenění účastníků do trhu práce po uplynutí této doby.</p>

Descy, Pascaline – Tessaring, Manfred: **Training and learning for competence**. Second report on current vocational training research in Europe: synthesis report 2000. [Příprava a učení pro kompetence. Druhá zpráva o současném výzkumu profesní přípravy v Evropě: syntetická zpráva 2000.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2001. 441 s. CEDEFOP Reference series. 24 933

The transition from education to working life. Key data on vocational training in the European Union. [Přechod ze vzdělávání do pracovního života. Klíčové údaje o profesní přípravě v Evropské unii.] Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2001. CEDEFOP Reference series. 24 932

Vocational and adult education in Europe. [Odborné vzdělávání a vzdělávání dospělých v Evropě.] Edited by Fons van Wieringen and Graham Attwell. Dordrecht, Kluwer 1999. 441 s. 24 931

Vize rozvoje České republiky do roku 2015. 1. vyd. Praha, Gutenberg 2001. 245 s. 24 922
Novelizace školského zákona v roce 1995 legalizovala vznik vyšších odborných škol, nikoli však jako formy vysokoškolského studia. Jejich počet velmi rychle narostl a nárůstá, avšak jejich postavení ve vzdělávacím procesu je velmi nejasné. Vyšší odborné školy jsou svou kvalitou i zaměřením nesmírně různorodé. Může jít však o dobré podhoubí pro vznik nových vysokých škol neuniverzitního typu.

Europa kommt – gehen wir hin! Perspektiven in Europa: Bildung – Ausbildung – Studium. [Evropa přichází – pojďme do ní! Perspektivy v Evropě: vzdělávání – učení – studium.] Wiesbaden, dkf multimedia 2001. 194 s.

Přehled vzdělávacích soustav a možností studia (Belgie, Bulharsko, Dánsko, Německo, Estonsko, Finsko, Francie, Řecko, Irsko, Island, Itálie, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Litva, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Švédsko, Švýcarsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Česká republika, Spojené království).

Průcha, Jan: **Multikulturní výchova**. Teorie – praxe – výzkum. 1. vyd. Praha, ISV 2001. 211 s. 24 935

Vybíral, Zbyněk: **Psychologie lidské komunikace**. 1. vyd. Praha, Portál 2000. 263 s. 24 924
Reklama nabízí našim touhám podprahový svět, v němž je dáno, že mládí, zdraví, mužnost či ženskost závisejí na tom, co kupujeme.

Gamon, David – Bragdon, Allen: **Mozek a jak ho cvičit**. 1. vyd. Praha, Portál 2001. 284 s. 24 921
Výzkumy prokázaly korelaci mezi fyzickou aktivitou ve stáří a zachováním mentálních funkcí, nicméně nebylo jasné, co tuto skutečnost způsobuje. Je tomu tak, že fyzické cvičení pomáhá mozku uchovat neurony v dobrém stavu, nebo jde prostě o korelaci fyzické aktivity s dalšími faktory, které nějakým způsobem souvisejí s mentálními funkcemi, jako je například vzdělání, stravovací návyky, psychicky aktivní životní styl?

Jungová, Emma – Franz, Marie-Louise von: **Legenda o grálu**. Hlubinně psychologický výklad středověké legendy. 1. vyd. Praha, Portál 2000. 295 s. 24 926
To, čím nás mýty a pohádky fascinují, se zakládá právě na skutečnosti, že znázorňují praformy lidské zkušenosti; z téhož důvodu se tyto motivy nacházejí po celém světě, nejen díky migraci obyvatelstva, ale také proto, že lidská duše, která tyto útvary vytváří, je všude stejná.

Baranovič, Roman – Moravčíková, Ludmila – Šnajder, Lubomír: **Internet pro střední školy**. 1. vyd. Praha, Computer Press 1999. 275 s. 24 936
Hypertext je text, v kterém je některá část textu označena jako odkaz na jinou stránku.

Připravujeme:

- **Kvalifikace, kompetence, validace**
- **O nových povoláních**
- **Inovace ve francouzských odborných lyceích**

Zpravodaj Odborné vzdělávání v zahraničí (do roku 2000 Zpravodaj VÚOŠ)

Vydavatel: Národní ústav odborného vzdělávání – Anna Konopásková
 Weilova 6, 102 00 Praha 10 – Hostivař. Tel. 7486 22 51, fax 7486 33 80.
 E-mail: konopask@nuov.cz Vydávání povoleno MK ČR pod č. registrace E 10679.